TEXTES - ÉVÉNEMENTS

LES PREMIERES VERSIONS DE LA BALLADEDU SACRIFICE AU SUD DU DANUBE DANS LES COLLECTIONS FOLKLORIQUES BULGARES

Gheorghiță CIOCIOI
Universitatea din București
gheorghitaciocioi@yahoo.com

Abstract:

Early versions of the ballad of the sacrifice ("the walled-in woman") in the South of the Danube, in collections of Bulgarian folklore

The 250 variants of the Bulgarian ballad of the sacrifice ("The walled-in woman ") were only partially reported in Romanian non-fiction literature, only around 35 ballads being translated into Romanian[1]. Under the guidance of Professor Silviu Angelescu, from the University of Bucharest, the Ph. D candidate Gheorghiță Ciocioi endeavours to compile a bilingual and critical collection of these Bulgarian and Macedonian ballads of sacrifice. The present texts, most of which collected between 1860 and 1861, have now been translated in Romanian for the first time. The bilingual presentation – in both Romanian and Bulgarian – aims to capture certain elements in their original contexts and the changes caused by the influence of the cultural systems, with their various codes – language and laws –, on the one hand Romanian, on the other Bulgarian and Turkish – the presence of Turkish words, archaic and regional terms in these ballads.

Keywords:
Ballad, collection, folklore, Manol, sacrifice.

Les 250 variantes de la ballade bulgare du sacrifice („*La femme emmurée*") n'ont été signalées dans literature roumaine de spécialité que partiellement, seulement 35 ballades environ étant traduites en roumain[2]. Sous la

[1]*Meșterul Manole, portret sud-dunărean* (The master builder Manole – south-Danubian portret), Editura „Sophia", București, 2012.
[2]*Ibidem*.

BDD-A17660 © 2015 Editura Muzeul Literaturii Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:56 UTC)

directiondu professeur Silviu Angelescu de l'Université de Bucarest, nous nous proposons de réaliser une intégrale bilingue et critique de ces ballades du sacrifice bulgares et macédoniennes.

On propose, pour l'instant, la traduction de dix versions de la balladebulgare du sacrifice. Les textes présents, cueillis pour la plupart dans entre 1860 et 1861, sont traduits pour la première fois en roumain. La présentation bilingue - en roumain et en bulgare - a pour but de surprendre certains éléments dans leurs contextes originaires et les changements dus à l'infuence des systèmes culturels, avec leurs codes différents - langue et lois -, roumain d'un côté et bulgare et turc de l'autre - la présence des termes turcs, les archaismes et les régionalismes dans ces ballades.

Bre, Manoil, meştere Manoil!

Троица братя зговор чиниха,	*Trei fraţi înţelegere au făcut,*
зговор чиниха, църква да градет,	*înţelegere au făcut - biserică să zideascâ,*
църква да градет Света Мария.	*biserică să zideascâ - Sfânta Maria.*
Дено го градет, вечер се рути,	*Ziua o zideau, seara se surpa,*
вечер се рути камен по камен,	*seara se surpa, piatră cu piatră,*
камен по камен, темел по темел.	*piatră cu piatră, temelie după temelie.*
Зговор чиниха троица братя	*Înţelegere au făcut cei trei fraţi:*
кой ке засутром,	*a cărui [soţie] a doua zi de dimineaţă,*
сутром да дойде	*de dimineaţă, va veni*
с ручок на глава, с кондир на ръка…	*cu merinde pe cap, cu clondir în mână…*
Зговор чиниха пак троица братя	*Înţelegere au făcut iarăşi cei trei fraţi*
сички да идат, дома да кажат…	*fiecare să meargă acasă să spună…*
да не засутром, сутром да дойде.	*ca nu în zori de zi, dimneaţa, să vină.*
Сички отидоха, дома кажаха,	*Toţi s-au dus, acasă au spus,*
Маноил майстор не е отишел,	*meşterul Manoil nu s-a dus,*
не е отишел дома да каже,	*nu s-a dus acasă de veste să dea,*
не е кажал Маноил майстор.	*nu a spus meşterul Manoil.*
Рано е ранила Струма невеста	*Devreme a zorit Struma nevasta*
с ручок на глава, с кондир на ръки.	*cu merinde pe cap, cu clondir în mână.*
Бре, ка га виде Маноил майсторо,	*Bre, când o vedea meşterul Manoil,*
ничком поникна, сълзи изрони,	*cu faţa la pământ se aşeza, lacrimi vărsa,*
море, та й вели и говори:	*măre, că îi striga şi îi grăia:*
- Струме ле, Струме невесто!	*- Strumă, Strumă nevastă!*
Дек' си остави първото любе?	*Unde ai lăsat dragostea dintâi?*
Дек' си остави мушкото дете?	*Unde ai lăsat pruncul?*
Я Струма вели, вели и говори:	*Că Struma striga, striga şi grăia:*

BDD-A17660 © 2015 Editura Muzeul Literaturii Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:56 UTC)

- Бре варай, варай, Маноил майстор!	*- Bre, lele, lele, meştere Manoil!*
На твоята майка, моята пехера.	*La maica ta, la soacra mea.*
Оттам се назад повърна,	*De acolo înapoi se întoarcea,*
отдалек иде, иде и вика:	*de departe venea, venea şi striga:*
- Бре, мале, мале, стара пехеро!	*- Bre, maică, maică, bătrână soacră!*
Я постельи ми рогозина	*Ia aşterne-mi rogojina*
и фърльи ми едно бел проскефал,	*Şi-mi aşază o pernă albă,*
че ми е утресла люта треска.	*că m-a apucat fierbinţeală grea.*
Постеля и рогозина,	*Aşternu rogojina,*
те й фърльи бел проскефал.	*Pernă albă îi aşeza.*
Дури да легне, и душа даде,	*Pe când se aşeza, sufletul îşi da,*
едва е душа, душа проговори:	*abiasufla, din suflet grăia:*
- Бре, мале, мале, стара пехеро!	*- Bre, maică, maică, bătrână soacră!*
Иди да викаш Манойло майсторо,	*Mergi şi cheamă-l pe meşterul Manoil,*
Манойло майсторо, мое първо любе,	*pe meşterul Manoil, al meu iubit dintâi,*
и да го вида, и да ме види.	*ca să-l văd şi ca să mă vadă.*
Дури да иде, дури да дойде,	*Acum că mergea, acum că sosea.*
дури да вика Маноил майсторо:	*Acum că striga pe meşterul Manoil:*
- Бре, Маноил, Маноил майсторе!	*- Bre, Manoil, Manoil meştere!*
Струма невеста душа ке даде,	*nevasta Struma sufletul că-şi dă,*
бре да га видиш и да те види.	*bre, [doar] să o vezi şi să te vadă.*

Prosenik, Serres - Grecia (Slaveikov, Kniga na pesnite, 1941, № 228 - ”Bre, Manoil, Manoil maistor!”; = M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV - SbNU[3] 34/ 1920, p. 347, № 12). Date of collection: 1860.

Meşterul Mitre

Собрал е Митре триста майстори,	*A adunat Mitre trei sute de meşteri,*
триста майстори, двесте шегърти,	*trei sute de meşteri, două sute de ciraci,*
мост да ми прави на Струма река;	*pod ca să înalţe peste apa Strumei;*
денье го прави, ноще падинва.	*ziua-l înălţau, noaptea se surpa.*
Туку се уми Митре майсторче	*Adânc cugeta meşterul Mitre*
ка да ми чини, ка да ми стори -	*ce să-mi mai facă şi ce să mai dreagă -*
курбан ми сака Струма река.	*curban apa Strumei că mi cerea.*
Отговори Митре майсторче:	*A grăit meşterul Mitre:*

[3]*Sbornik za narodni umotvorenia, nauka i knijnina* - a well-known Bulgarian folklore, science and literature collection (Sofia). 62 volumes of folklore were published between 1889 and 2002.

BDD-A17660 © 2015 Editura Muzeul Literaturii Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:56 UTC)

- Ой, двесте майстори, триста шегърти, *вечер да ойме свеки по дома,* *да не кажиме на нашчи любни;* *коя ми дойди утре по-рано,* *тая кье клайме курбан на река!* *Свите ойдое, свите казае,* *Митре майсторче, то не каза.* *Отговори Митре майсторче:* *(...)* *- Ти да ми станеш утре най-рано,* *да измълзиш девет ми крави,* *да ми збуваш до девет мътки,* *да ми сметеш рамни дворове,* *да ми изсучеш девет корници;* *сетне да креииш ручок на глава,* *ручок на глава, дете на ръци.* *(...)* *Та ми отиде на Струма река.* *Ка ми я виде Митре майсторче,* *Митре майсторче ничко ми легна,* *ничко ми легна, сълдзи ми рони.* *Ка я видое свите майстори,* *кой дете фати, кой ручок фати,* *ми я фърлиле на Струма река...*	*- O, două sute de meşteri, trei sute de ciraci,* *astă seară să mergem cu toţii acasă,* *[şi] să nu spunem dragelor noastre;* *care-mi va veni mâine în zori de zi,* *pe ea să o jertfim curban râului!* *Toţi s-au dus, toţi au spus,* *meşterul Mitre nu a spus.* *A grăit Mitre meşterul:* *(...)* *- Să mi te scoli mâine mai în zori,* *să-mi mulgi nouă vaci,* *să-mi baţi nouă putineie cu [lapte],* *să-mi măturі curţilelargi,* *să-mi frământi nouă cozonaci;* *mai apoi să salţi bucatele pe cap,* *bucatele pe cap, copilul să-l iei în braţe.* *(...)* *Că mi se ducea la râul Struma.* *Când mi-o vedea meşterul Mitre,* *Meşterul Mitre la pământ cădea,* *la pământ cădea, lacrimi îmi vărsa.* *Când o zăreau toţi meşterii,* *care copilul lua, care bucatele le apuca,* *[şi] în apa Strumei că o arunca'...*

Kumanicevo, Kostur-Grecia (Knijniţi za procit, Tesalonic, 1891, № 8-10, p. 210; = M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV. - SbNU 34/ 1920, p. 340, № 1). Date of collection:1861.

Zidirea Strumnăi

Дзид ми дзидале девет майстори, *девет майстори до девет бракя,* *деня дзидале, ноке падало.* *Се обложиле девет майстори;* *кой ке ми доит рано со ручек,* *мие него темел да го клаиме.* *На вечер сите дома пойдоа* *и си казаха на свои невести;*	*Zid îmi zideau nouă meşteri,* *nouă meşteri, nouă fraţi,* *ziua îl zideau, noaptea cădea.* *S-au legat cei nouă meşteri;* *a cui [soţie] îmi va veni în zori cu merinde,* *pe aceluia temelie să mi-o aşezăm.* *Seara toţi acasă s-au dus* *şi nevestelor lor au spus;*

BDD-A17660 © 2015 Editura Muzeul Literaturii Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:56 UTC)

Мано Маноле, младо майсторче, *тоа не каза свое невесте.* *Рано ранила Струмна девойка,* *рано ранила ручег сготвила* *и им отнесла най-рано ручег.* *Кога я виде младо Маноле,* *на часот викна той да си плачит.* *И я грабнаа девет майстори,* *и я фатиа млада Струмица,* *и я дзидаа темел да траит.* *Им се молеше Струмна невеста:* *- Девет майстори, до девет бракя,* *остайте ми а десната ръка,* *десната ръка, левата бозка,* *да си надовям мъжкото дете!* *Я остана десната ръка,* *десната ръка, левата бозка*	*Mano, Manole, tânăr meşteraş,* *el că nu a spus nevestei sale.* *Devreme s-a deşteptat Strumna tinereaua,* *devreme a zorit, bucate a gătit* *şi lor le-a adus cea dintâi bucate.* *Când o vedea tânărul Manole,* *Atunci că ţipa şi se tânguia.* *şi că mi-o prindeau cei nouă meşteri,* *şi că o ţineau pe tânăra Strumiţa,* *şi că o zideau, ca temelia sădăinuiască.* *De ei se ruga Strumna nevasta:* *- Nouă meşteri, nouă fraţi,* *lăsaţi-mi [nezidite] mâna dreaptă,* *mâna dreaptă, pieptul stâng,* *ca pruncul să-mi alăptez!* *I-au lăsat [nezidite] mâna dreaptă,* *mâna dreapta, pieptul stâng.*

Struga-Macedonia (Miladinovți, № 162; = M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV - SbNU 34/ 1920, p. 340, № 2). Date of collection: 1861.

Struma nevasta

Зид ми зидале девет майстори; *денье дзидале, ноке пагяло.* *Облог фатия девет майстори -* *да не си кажат на невестите.* *Шчо си пойдоа девет майстора,* *облог не додържеа, вера и беса,* *и си кажаа на невестите.* *Най-малиот майстор вера додържа,* *не си кажало на невестата.* *Шчо си стана рано, най-рано,* *ручек ми уготви, во бело се промени,* *(во бело се промени), киниса да оди.* *Я виде най-мало майсторче,* *и солдзи пророни:* *- Бог ви уби, вие, майстори!* *Облог шчо не държафте, вера и беса!*	*Legământ făceau cei nouă meşteri -* *să nu spună soţiilor lor.* *Plecând dară cei nouă meşteri,* *legământul nu l-au ţinut, credinţa şi* *prinsoarea lor - şi au spus soţiilor lor.* *Cel mai tânăr meşter credinţa a ţinut,* *nu a spus soţiei sale.* *Că se sculă de dimineaţă, în zori de zi,* *bucate îmi pregăti, frumos că se primeni,* *(frumos că se primeni), şi la drum porni.* *Văzând-o pe ea cel mai tânăr meşter,* *lacrimi amare că vărsa:* *- Trăzni-v-ar Dumnezeu meşterilor!* *Că nu aţi ţinut legământul, credinţa şi* *prinsoarea!* *Şi îmi ajungea Struma nevasta,*

BDD-A17660 © 2015 Editura Muzeul Literaturii Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:56 UTC)

И ми дойде Струма невеста, *и ми зазидале зид бела града.* *Айде вие, девет майстори.* *Струма вели-говори:* *- Слушайте ме, девет майстори,* *остайте ми десната ръка,* *десната ръка, десната пазуа,* *и дайте ми го мъжкото дете -* *ушчесега да го доям,* *да го доям, да гонадоям...*	*și că mi-o zideau în zidul cetății albe* *Hai, voi, nouă meşteri!* *Struma, mări, că grăi:* *- Ascultaţi-mă, voi nouă meşteri,* *lăsaţi-mi mâna dreaptă,* *mâna dreaptă, sânul drept,* *și daţi-mi pruncul -* *ca acum să-l alăptez.* *să-l hrănesc, să îl alăptez…*

Kruşevo - Macedonia (Tahov, 1895, p. 106; = M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV - SbNU 34/ 1920, p. 342, № 4). Date of collection: 1861.

Zidul care se surpa

Зид ми зиздайе девет майстори *деня зиздай го, а нокя пагяй.* *Се зачудийе девет майстори,* *се зачудийе, се обложийе:* *- Шчо да клайеме, темел да бидет?*	*Zid că îmi zideau nouă meşteri* *ziua îl zideau, iar noaptea cădea.* *Se mirau cei nouă meşteri,* *Se mirau şi se legau:* *Ce săjertfim ca temelia să ţină?*

Galicinik, Debăr - Macedonia (Jivaia starina, XIV, 1905, № 1-2, p. 182, № 2; Sbornik - Panaoit Ghinoski, „Galicinik of Debăr" Date of collection:1861.

Cetatea celor trei fraţi

Троица братя кале заправиле, *си собрале седумдес майстори,* *си собрале кале да им праат.* *Го правиле три години токму,* *не можеа кале да напраат.* *Деньо зидат, ноке оборай се.* *Сън сънило най-мало майсторче:* *- Дури чоек в кале не турите,* *ваше кале кале не бидует!* *Се собраа свите троица братя,* *да им кажет най-мало майсторче.* *Троица братя беса си фатиа,*	*Trei fraţi cetateînălţau,* *că şi-au adunat şaptezeci de meşteri,* *că şi-au adunat cetate să facă.* *Au înălţat trei ani bătuţi pe muche,* *[dar] nu izbândeau cetatea să o ridice.* *Ziua o zideau, noaptea se surpa.* *Vis a visat cel mai mic meşteraş:* *- Până ce om în cetate nu veţi aşeza,* *cetatea voastră, cetate nu va fi!* *S-au adunat toţi trei fraţii,* *ca să le spună cel mai mic meşteraş.* *Cei trei fraţi legământ au făcut,*

BDD-A17660 © 2015 Editura Muzeul Literaturii Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:56 UTC)

да не кажат на своите люби,	*să nu spună dragelor lor:*
коа първа ручек ке донесет.	*care prima merinde va aduce,*
нея в кале мие да зидаме.	*pe ea în cetate să mi-o zidim.*
Бог да и биет по-старите братя!	*Dumnezeu să-i bată pe fraţii mai mari!*
Обаица беса не държаа.	*Amândoi jurământul dat nu l-au ţinut,*
си кажаа на нивните люби.	*nevestelor lor au spus.*
Па си стана по-стара ятърва:	*Că s-a sculat cea mai mare cumanată:*
- Татко м' болен, одам да го видам!	*- Tatăl îmi e bolnav, mă duc să-l văd!*
Па си стана среднята ятърва:	*Apoi, s-a sculat cumnata mijlocie:*
- Майка болна ми е на умрене	*- Maica îmi e bolnavă, pe moarte,*
и я сакам д' одам да е видам.	*şi vreau ca să merg să o văd.*
Си остана най-мала ятърва.	*A rămas cea mai tânără cumnată;*
па си стана ручек да си готвят	*că ea s-a apucat bucate ca să pregătească*
Си готвила ручек на майстори,	*A pregătit bucate pentru meşteri,*
си готвила, ручек си однесла.	*a pregătit bucate ca să ducă.*
Бог да и биет седумдес Майстора.	*Dumnezeu să-i bată pe cei şaptezeci de meşteri!*
Не земаат ручек да ручаат,	*Nu au luat bucatele să se ospăteze,*
ту зедоа убаа нееста,	*ci au zidit-o pe frumoasa nevastă,*
е фърлиа широки зидои,	*şi a cuprins-o zidul cel lat,*
едни държат, други да е зидат.	*unii o ţineau, alţii o zideau.*
На нееста вера не се факят,	*Nevestei credinţa nu i s-a stins,*
ал вистина ке е зазидаат.	*Cu toate că o zideau cu adevărat.*
Па им викат убаа нееста:	*Că le striga frumoasa nevastă:*
- Бог ве убил, седумдес майстора	*- Dumnezeu să vă omoare, şaptezeci de meşteri!*
Не правите голема страмота,	*Nu faceţi mare ruşine,*
пущите ме дома да си одам!	*lăsaţi-mă acasa ca să mă duc!*
Сум остайла дете плачейки.	*Căci am lăsat copilul plângând;*
дур сум ручек за вас уготвило.	*până ce bucate pentru voi am gătit,*
бели пени дете пропущило.	*pruncul în aburi a adăstat.*
Зазидаа нея до пояса,	*Au zidit-o pe ea până la brâu,*
тога му се вера зафатила,	*atunci cu credinţă a început*
па се молит убаа нееста:	*să se roage frumoasă nevastă:*
- Ай ве и вас, седумдес майстог,	*- Hai voi, şaptezeci de meşteri,*
донесите мое мъжко дете,	*aduceţi-mi pruncul,*
да го стаам на десна пазуа,	*ca să-l aşez la pieptul drept,*
уще еднъж, да е за до века.	*încă o dată, pentru totdeauna.*
Бог го убил моиот саибия	*Dumnezeu să-l omoare pe al meu stăpân*
и од нищо аер да не видит!	*şi din nici o parte lumină să nu vadă!*

Kunovo, Gostivar - Macedonia (M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV- SbNU 34/ 1920. p. 343, № 6). Date of collection: 1861.

Meşterul Danail

BDD-A17660 © 2015 Editura Muzeul Literaturii Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:56 UTC)

А що бешеДанаил майсторче!	*Şi ce a fost Danail meşterul!*
Дзид ми дзида беле карагроше,	*Zid îmi zidea pe caragroşi[4] frumoşi,*
а пенджере од жълта дуката;	*iar ferestre pe galbeni ducaţi;*
дъне го прави, ноке се расипува.	*ziua-l înălţa, noaptea se risipea.*
Сън ми сънил рано у неделя:	*Vis îmi visa, în zori, duminica:*
- Дал ме чуеш, Данаил майсторче?	*- Mă auzi, Danail meştere?*
Да дзадзидаш своя верна люба,	*Să zideşti pe draga ta credincioasă,*
ако океш кукя да направиш!	*dacă vrei să înalţi casă!*
Ако нечеш, не мож да направиш.	*Dacă nu voieşti, nu poţi să înalţi.*
А що беше Данаил майсторче!	*Şi ce-a fost Danail meşterul!*
Одма стана рано понеделник:	*S-a sculat degrabă luni în zori de zi:*
- Дал ме чуеш, моя верна любо?	*- Mă asculţi, a mea dragă, credincioasă?*
Тежко съне ядно съм сънило.	*Rău şi amar vis am visat.*
чуеш, любо, тебе да дзадзидам.	*ascultă, dragă, pe tine să te zidesc.*
да дзадзидам темел у япия.	*să te zidesc la temelie, în zidire.*
Ако очеш, кукя да направим,	*Dacă vrei să înălţăm casă,*
ако нечеш, не мож да направим.	*dacă nu vrei, nu putem să înălţăm.*
- Оре муже, мои мили муже!	*- Măre, bărbate, scumpul meu bărbat!*
Окем, окем, и я како некем!	*Vreau, vreau şi cum să nu vreau!*
Лице д' остаиш од бела мегдана,	*Chipul doar să-l laşi spre frumoasa piaţă,*
кад ке върви, све белия народ,	*când trece toată lumea luminoasă,*
да ми гледа мое бело лице,	*să privească la faţa mea albă,*
да е люба лице заковано,	*că e chipul dragei zidit,*
заковано, дзиде дзадзидано.	*prins - în zid zidit.*
(...)	*(...)*

Rogacevo, Tetovo - Macedonia (M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV - SbNU 34/ 1920, p. 344, № 7). Date of collection: 1861.

Kemerkiopriika

Троица братя, Станке ле, градом градяха,	*Trei fraţi, Stanke, cetate zideau,*
(градом градяха), Кемер-кюприйка;	*(cetate zideau) Kemerkiopriika;*
деня я градят, нощя се сипе.	*ziua o zidau, noaptea se surpa.*
Троица братя вяра сторили,	*Cei trei fraţi cu credinţă s-au legat,*
(вяра сторили),	*(cu credinţă s-au legat),*
вяра и клетва -	*legământ întru credinţă [au făcut] -*
чието любе най-напред дойде,	*a cărui draguţă întâi va veni,*
него да сградят	*pe a aceluia să o zidească*
в Кемер-кюприйка.	*în Kemerkiopriika.*

[4]Turkishcurrency (coin) with variousvaluesthrough the ages.

BDD-A17660 © 2015 Editura Muzeul Literaturii Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:56 UTC)

Двамина братя на любе казали,	*Doi dintre fraţi dragelor au spus,*
Павльо майсторче на любе не каза,	*Meşterul Pavliu dragei nu i-a spus,*
ами хи наръча много работа -	*dar i-a rânduit multă treabă -*
да ми опере бялото пране,	*să-nălbească şi să oprească,*
да ми умие до девет кила,	*să-mialeagănouă chile*[5]*,*
до девет кила бяла пшеница,	*nouă chilede grâu frumos,*
да ми окъпе мъжкото си дете	*să-mi scalde pruncul*
и да си сготви ручок-пладнина,	*şi să pregătească bucate de prânz,*
та да занесе на Павле майсторче.	*ca să le aducă meşterului Pavel.*
Тя е свършила много работи,	*Ea că a sfârşit treaba cea multă,*
и е сготвила ручок-пладнина.	*şi a gătit bucate de prânz,*
И си повика нехни етърви:	*Şi le-a strigat pe ale ei cumnate:*
- Хайде да идем, мили етърви,	*- Haide, să mergem, cumnate dragi,*
ручок да носим, ручок-пладнина!	*bucatele să ducem, bucate de prânz!*
- Иди ми, иди, мила етърво,	*- Du-te, du-te, dragă cumnată,*
ние сме ходили, и сме се върнали!	*[căci] noi am fost şi ne-am întors!*
И Станка отиде ручок да носи.	*Şi Stanka a plecat bucate să ducă.*
Кога я видя Павльо майсторче,	*Văzând-o meşterul Pavliu,*
той взе да плаче, тя си го пита:	*a început să plângă; ea că l-a întrebat:*
- Защо ми плачеш, Павльо, любе ле?	*- De ce-mi plângi Pavliu, dragule?*
- Как да не плача, аз си упуснах	*- Cum să nu plâng - [că] eu am scăpat*
пръстен меновник, пръстен венчален;	*inelul de logodnă, inelul de la cununie;*
я се наведи, та го извади!	*ia coboară-te ca să-l scoţi?*
Станка е хитра, хитра-разумна,	*Stanka e isteaţă, isteaţă, înţeleaptă,*
тя си се сети, но що да стори -	*ea a priceput, însă ce să facă? -,*
тя се наведе пръстен да вади,	*că a coborât inelul să-l scoată;*
тровица братя Станка сградиха,	*cei trei fraţi pe Stanka au zidit-o,*
(Станка сградиха) в Кемер кюприйка.	*(pe Stanka au zidit-o) în Kemerkiopriika*
Станка се моли (Павлю майсторче):	*Stanka se ruga (de meşterul Pavliu):*
- Павльо майсторче, първо венчило,	*- Meştere Pavliu, cununie întâi,*
я ми остави малко прозорче	*ia să-mi laşi un gemuleţ,*
да си нахраням мъжкото дете!...	*să-i dau să mănânce pruncuşorului meu!...*

Haskovo (M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV. - SbNU 34/ 1920, p. 345, № 53). Date of collection: 1883.

Podul de la Dervent

[5]Measure for grain in the past, of Turkish origin, variable according to region. In the Bulgarian pachalik, it measured over half a ton.

BDD-A17660 © 2015 Editura Muzeul Literaturii Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:56 UTC)

Троица брайкя Дервен мост града,	*Trei fraţi podul Dervent făceau,*
що денем града, все ночям пада.	*ce ziua înălţau, totul noaptea se surpa.*
Па си думая троица брайкя:	*Că s-au gândit cei trei fraţi:*
- Бре, вала нийе, троица брайкя,	*- Bre, noi zidari, trei fraţi,*
да си речем, та да си дойда,	*să ne legăm că dacă-mi va veni,*
та да си дойда утре одзаран.	*că dacă-mi va veni mâine, în zori de zi -*
Кой че рано да си подрани,	*a căruia care mai devreme va zori,*
та да си донесе той сладок ручок,	*ca să ne aducă bucate gustoase*
та нея, море, да си заграда,	*că pe ea, mări, să mi-o zidim,*
у моето, море, да я заграда!	*mări, să mi-o zidim!*
Двамина брайкя дома казали,	*Doi dintre fraţi acasă au spus,*
дома казали на нихни жени,	*acasă au spus soţiilor lor,*
да си не дойда утро одзаран,	*ca să nu vină dimineaţa în zori,*
да си не дойда да си донеса,	*ca să nu vină să aducă,*
да донеса той сладок ручок.	*să aducă bucate gustoase.*
А един братък нестел да каже.	*Iar un frate nicicum nu a spus.*
Кога било кяро одзаран,	*Când s-a luminat de ziuă,*
кога йе дошла Струма невеста,	*că a venit Struma nevasta,*
та си донесе той сладок ручок,	*ca ea să aducă la al ei [soţ] bucate gustoase,*
та да си руча Маноил юнак.	*ca să se ospăteze voinicul Manoil.*
Кога я виде Маноил майстор,	*Când pe ea o vedea meşterul Manoil,*
поронu сълзи през бело лице,	*lacrimi că vărsa pe obrajii albi,*
накриви калпак над църни очи,	*calpacul îşi trăgea peste ochii negri,*
та па си дума Маноил майстор:	*că atunci grăia meşterul Manoil:*
- Е, Струмо, Струмо невесто,	*- Ei, Strumo, Strumo, nevastă,*
кому остави мъжко детенце?	*cuilaşi pruncul?*
Па си станаа тримина брайкя,	*Că s-au sculat cei trei fraţi,*
та премериа Струма невеста,	*că pe Struma nevasta măsurau,*
та премериа, та задзидаа,	*că o măsurau, că o zideau,*
та задзидили Струма невеста,	*că au zidit-o pe Struma nevasta,*
та я у моето, бре, задзиздаха.	*că mi-au zidit-o, bre, pe ea.*

Suhodol, Sofia (SbNU 43/1942, № 126 - „Struma nevesta vgradena”; = M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV. - SbNU 34/ 1920, p. 380, № 50). Date of collection: 1883.

Zidirea Manoiliței

Маноил майстор мостове гради;	*Meşterul Manoil poduri zidea;*
що деня гради - ношкя се рони,	*ce ziua zidea - noaptea se surpa,*
що ношкя гради - деня се рони.	*ce noaptea zidea - ziua se surpa.*
Маноил майстор тиом говори:	*Meşterul Manoil domol îmi grăi:*
- Бре, леле варай, мои дружина!	*- Bre, lele, lele, cetaşii ai mei!*
Айде, дружина, курбан да колим	*Hai, cetaşi, curban să jertfim*

BDD-A17660 © 2015 Editura Muzeul Literaturii Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:56 UTC)

курбан да колим, бога да молим -	*curban să jertfim, pe Dumnezeu să-L rugăm -*
бога да молим, дума да кажем:	*pe Dumnezeu să-L rugăm, cuvânt să legăm:*
чийо ще либе заран да рани	*a cărui dragă în zori va zori*
да ни донесе топла обеда,	*ca să ne aducă prânz cald,*
него ще либе в зид да зазидем.	*pe a lui dragă în zid să o zidim.*
Кога е било заранта рано,	*Când s-au revărsat zorii, dis-de-dimineaţă,*
рано ранила Маноилица,	*Devreme s-a deşteptat Manoiliţa,*
та им донесла топла обеда.	*că ea le-a adus lor prânz cald.*
Ка я е видел Маноил майстор,	*Când meşterul Manoil o vedea pe ea,*
наднесе калпак над църни очи,	*Calpacul peste ochii negri că lăsa,*
порони сълзи до църна земня.	*[şi] lacrimi până la negrul pământ vărsa.*
Узе търслига, премери сенкя.	*Trestioara întindeau, umbra măsurau.*
Доде си она дома отишла,	*Acasă dacă a ajuns,*
люто я грозно гърло заболе,	*îndată gâtulgroaznic că o înţepa,*
люта я грозна треска разтресе.	*îndată pe ea groaznice friguri o scutura'.*
Па е умрела Маноилица,	*Că a murit Manoiliţa,*
та оставила Павел детенце.	*că a lăsat ea pe pruncul Pavel.*
Детенце вика - млеко да цица,	*Pruncul cerea - lapte ca să sugă, [Însă] lapte*
млекото капе низ вити мости,	*picura dedesubt la podurile arcuite,*
низ вити мости, от студен камик...	*dedesubt la podurile arcuite, din piatra rece…*

Lokorsko, Sofia (SbNU 2/1890, p. 69, № 1; = (M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi, III-IV. - SbNU 34/ 1920, p. 345, № 9). Date of collection: 1884.

Manuiliţa nevestiţa

Заградил ми е Мануил майстор,	*Îmi zidea meşterul Manuil,*
заградил ми е с девет майсторе,	*îmi zidea cu nouă meşteri,*
заградил ми е голямо сграде;	*îmi zidea preaînaltă zidire;*
градили го са девет години,	*o înălţa' de vreo nouă ani,*
дене го градят, ноще се сипе.	*ziua o zidea', noaptea se surpa.*
Маноил майстор тихо говори:	*Meşterul Manuil domol îmi grăia:*
- Ей си ви вазе, девет майстори,	*- Ei, voi, nouă meşteri mari,*
какво да сторим голямо сграде,	*cum să isprăvim zidirea cea-naltă,*
като го градим девет години -	*că de nouă ani înălţând-o -*
дене го градим, ноще се сипе?!...	*ce lucrăm ziua, se surpă noaptea?!...*
Всичките майстори дума думаха:	*Meşterii cu toţii astfel că grăiră:*
- Кому булката най-рано готви,	*- A cărui soţioară va găti devreme,*
най-рано готви, най-рано дойде,	*devreme, în zori - şi-ntâi va veni,*
да си донесе топла обяда,	*ca să ne aducă prânz cald,*
да я вградиме в голямо сграде,	*s-o zidim pe ea în marea zidire,*
да се не рони девет години.	*să nu se mai surpe, ca de nouă ani.*
Всичките майстори дома ходиха,	*Toţi meşterii acasă s-au dus;*

BDD-A17660 © 2015 Editura Muzeul Literaturii Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:56 UTC)

който не ходи - хабер проводи;	*care nu s-a dus - vorbă a trimis;*
Маноил дома не ходи,	*Manuil acas' nu s-a dus,*
дома не ходи, хабер не прати.	*acas' nu s-a dus, veste n-a trimis.*
Рано ранила Мануилица,	*În zori mi s-a deşteptat Manuiliţa,*
Мануилица млада невеста,	*Manuiliţa, tânără soţie,*
та е ранила, та е готвила,	*că ea a zorit, că a ea a gătit,*
та е готвила и занесла е,	*că ea a gătit, îndat' a venit,*
и занесла е топла обяда.	*cu prânz cald la zid.*
Кога я видя Мануил майстор,	*Meşterul Manuil pe ea o vedea,*
сълзи порони до черна земя,	*lacrimi că vărsa până la pământul negru,*
шапка нахлупи до черни вежди,	*pălăria îi cade pe negre sprâncene,*
па на невяста тихо говори:	*soţioarei lui domol vorbe-i cerne:*
- Ей ми те тебе, Мануилице,	*- A mea Manuiliţă, tânără nevestiţă!*
Мануилице, млада невясто!	*Cum dară tu laşi al tău copilaş!...*
Как си остави мъжко детенце!...	

Koprivştiţa, Pirdop, Bulgaria (SbNU 16-17/1900, p. 141, № 5; = M. Arnaudov, *Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi*. III-IV - SbNU 34/ 1920, p. 335, № 23). Date of collection: 1888.

Acknowledgement

This paper is suported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1. 5/S/136077".

Bibliography

*** Archive KBL-VTU[6].

*** SbNU (1889-2002), Sofia.

ARNAUDOV, Mihail (1920), *Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi*, III-IV, SbNU, 34, Sofia.

[6]Archive - Bulgarian Language and Literature Department of the University of VelikoTarnovo.

BDD-A17660 © 2015 Editura Muzeul Literaturii Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:56 UTC)